

บทที่ 4

วิวัฒนาการของกรุงเทพมหานคร¹

พ.ศ. 2476 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 และได้จัดตั้งเทศบาล นครกรุงเทพ ในจังหวัดพระนคร รวมทั้งจัดตั้งเทศบาลนครธนบุรีในจังหวัดธนบุรี (จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี มีลักษณะแตกต่างจากพื้นที่จังหวัดอื่น เป็นที่ตั้งของราชการส่วนกลาง)

พ.ศ. 2514 มีการรวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี เข้าเป็นจังหวัดเดียวกัน เรียกว่า “จังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรี” ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 24 มีผู้ว่าราชการจังหวัด เรียกว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรี” มีรองผู้ว่าราชการจังหวัด 2 คน และรวมองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 องค์การเข้าด้วยกันเป็นองค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี มีสภาจังหวัดเรียกว่าสภานครหลวงกรุงเทพธนบุรี และรวมเทศบาลทั้งสองเข้าด้วยกันเป็นเทศบาลนครหลวง มีการบริหารงานประกอบด้วย “สภาเทศบาลนครหลวง” และ “เทศมนตรี” มีผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพธนบุรีเป็นนายกเทศมนตรีนครหลวงโดยตำแหน่ง

พ.ศ. 2515 มีการจัดการปกครองจังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรีใหม่เป็น “กรุงเทพมหานคร” ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 โดยรวมราชการบริหารส่วนภูมิภาค คือ จังหวัดนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลนครหลวง องค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี สุขาภิบาลในเขตนครหลวงกรุงเทพธนบุรี รวมเป็นองค์การปกครองเดียวกันโดยมีสาระสำคัญ คือ

- 1) กรุงเทพมหานครยังมีฐานะเป็นจังหวัดตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
- 2) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นข้าราชการเมือง สิทธิเข้าร่วมประชุมคณะรัฐมนตรี
- 3) มีสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสมาชิกมาจากการเลือกตั้งของราษฎร เขตละ 1 คน สมาชิกผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งมีจำนวนเท่ากับจำนวนเขต

---

¹ โกวิท พงวงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, น.216-218.

- 4) แบ่งเขตการปกครองออกเป็นเขตและแขวง
- 5) มีปลัดกรุงเทพมหานครรับผิดชอบราชการประจำของกรุงเทพมหานคร
- 6) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ในส่วนที่ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด กฎหมายเทศบาล กฎหมายสุขาภิบาล และกฎหมายอื่น ๆ ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด

การจัดองค์การปกครองกรุงเทพมหานครตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 335 ได้ก่อให้เกิดความสับสนในฐานะของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ การกำหนดให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นจังหวัดและเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ทำให้กรุงเทพฯ มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค แต่การกำหนดให้ผู้บริหารคือผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ เป็นข้าราชการเมือง ให้กรุงเทพฯ มีรายได้เป็นของตนเอง มีการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพฯ ทำให้กรุงเทพฯ มีลักษณะกึ่งราชการส่วนภูมิภาคกึ่งราชการส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. 2518 ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 กำหนดฐานะกรุงเทพมหานครเป็นราชการส่วนท้องถิ่นนครหลวง มีเขตการปกครองท้องถิ่นเดิมพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีการเลือกตั้งคณะผู้บริหาร ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพฯ และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ พร้อมกับเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพฯ กล่าวคือ มีการแบ่งเขตพื้นที่ปกครองของกรุงเทพมหานครออกเป็นเขตและแขวงตามลำดับ มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร 1 คนและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอีก 4 คน ทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งและให้มีสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในเขตปกครอง เขตละ 1 คน ถ้าเขตใดมีประชาชนเกิน 150,000 คน สามารถเลือกจำนวนสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเพิ่มได้อีก 1 คน²

พ.ศ. 2528 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพฯ พ.ศ. 2528 โดยยกเลิก พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการ พ.ศ. 2518 ซึ่งทำให้กรุงเทพฯ มีอิสระในการ

---

² อรรถ แพทยังกุล, "ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารกรุงเทพมหานคร", ใน การบริหารเมือง : กรุงเทพมหานคร พัชรีย์ สิโรตส์ และอรรถัย ก็กมล บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), น.9-10.

บริหารมากขึ้น และสาระสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่ที่แตกต่างไปจากฉบับเดิมในบางประการ ดังนี้

1) ให้เลือกผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ และให้ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ไปพิจารณาแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ได้ 4 คน แทนการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ และรองผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ เป็นคณะ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในคณะผู้บริหารดังเช่นที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว

2) ไม่มีการลงประชามติให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่ง

3) การยุบสภากรุงเทพฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจยุบสภากรุงเทพฯ ได้เมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ยื่นข้อเสนอพร้อมเหตุผลให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยยุบสภา

4) ถ้ามีการยุบสภากรุงเทพฯ ผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วย

5) มีสภาเขตทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาผู้อำนวยการเขต

6) กรุงเทพฯ มีอำนาจออกข้อบัญญัติเกี่ยวกับการคลังและการรักษาทรัพย์สินของกรุงเทพฯ แทนการใช้ระเบียบของกระทรวงมหาดไทย รวมถึงการมีอำนาจสั่งยึดและสั่งขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ที่ค้างชำระภาษีไม่ต้องขอให้ศาลออกหมายยึดหรือสั่ง เป็นต้น

7) ให้ข้าราชการกรุงเทพฯ บางตำแหน่ง และข้าราชการที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ แต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติหน้าที่ของกรุงเทพฯ มีฐานะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

8) มีกิจการในอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้น เช่น การทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด การผังเมือง การขนส่ง การควบคุมอาคาร การควบคุมความปลอดภัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยและอนามัยในสาธารณสถานอื่น ๆ เป็นต้น

9) สามารถตั้งสหการเพื่อดำเนินกิจการในอำนาจหน้าที่ได้

10) กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตเป็นครั้งแรก³

พ.ศ. 2534 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพฯ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 โดยแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

³ ดูเพิ่มเติมที่ สำนักนโยบายและแผน กรุงเทพมหานคร, จากเทศบาลสู่กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ : มปป., 2542), 36.

สาระสำคัญคือการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อกองทุนมหานครโดยกรมสรรพากรทำการเรียกเก็บ แทนกรุงเทพมหานครตามความในมาตรา 5 บัญญัติกำหนดให้ในระหว่างที่กรุงเทพมหานครยังมีได้มอบให้กรมสรรพากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อกองทุนมหานครตาม มาตรา 116 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ให้กรมสรรพากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อกองทุนมหานคร เพิ่มขึ้นอีกเท่ากับอัตราภาษีตาม มาตรา 112 ทวิ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ การเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของกรมสรรพากรตามมาตรานี้ ให้ถือว่ากรุงเทพมหานครได้มอบให้กรมสรรพากรเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อกองทุนมหานครตาม มาตรา 116 ⁴

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2534 ให้ยกเลิกภาษีการค้าและได้นำภาษีมูลค่าเพิ่ม และภาษีสรรพสามิตเฉพาะมาใช้แทน จึงต้องปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายได้ เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้ภาษีดังกล่าว⁵

พ.ศ. 2539 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2539 โดยแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534 สาระสำคัญคือข้อกำหนดให้บทบัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2538 ⁶

พ.ศ. 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 โดยแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2538 สาระสำคัญคือระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ในส่วนของการกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งที่เกี่ยวกับการมีสัญชาติไทยและการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งยังไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นอกจากนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีต

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 2534 ตอนที่ 201 หน้า 208พ. วันที่ 21 พฤศจิกายน 2534.

⁵ เรื่องเดียวกัน, น. 208พ.

⁶ ดูเพิ่มเติมที่ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 2539 ตอนที่ 9ก หน้า 1 วันที่ 9 เมษายน 2539

ประเพณี ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว⁷

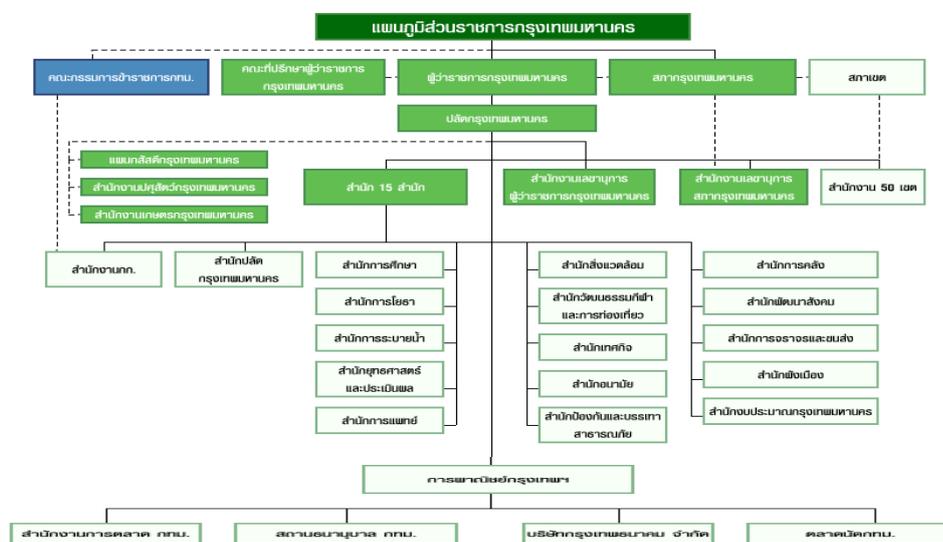
โครงสร้างกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน⁸

โครงสร้างกรุงเทพมหานครปัจจุบันเป็นไปตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 ตามแผนภูมิที่ 4.1 ซึ่งประกอบด้วย

1. สภากรุงเทพมหานคร
2. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3. เขตและสภาเขต

แผนภูมิที่ 4.1

โครงสร้างส่วนราชการของกรุงเทพมหานคร

ที่มา : “แผนภูมิส่วนราชการกรุงเทพมหานคร” ใน <http://203.155.220.239/th/04oranzie/index.php>

⁷ ราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 2543 ตอนที่ 104 ก หน้าที 22 วันที่ 26 ตุลาคม 2542

⁸ โกวิททย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, น.218-225.

สภากรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร (กทม.) มีสภากรุงเทพมหานครที่มีสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.) มาจากการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรง และสภากรุงเทพฯ จะมีประธานสภา กทม. 1 คน รองประธานสภา กทม. อีกไม่เกิน 2 คน ซึ่งสภา กทม. เลือกสมาชิกสภา โดยให้ดำรงตำแหน่งวาระละ 2 ปี

เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร(ส.ก.) สามารถเลือกประธานสภาได้ 1 คน และรองประธานสภาอีกไม่เกิน 2 คน ซึ่งสภาจะเลือกมาจากสมาชิกสภากรุงเทพมหานครให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี⁹

อำนาจหน้าที่ของสภากรุงเทพมหานคร (ส.ก.) มีดังนี้

สภากรุงเทพมหานครเป็นองค์กรที่ประชุมของกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับกิจการในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ได้รับความเห็นชอบจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้แก่

- 1) การตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
- 2) ควบคุมการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร โดย
  - 2.1) การตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร
  - 2.2) สมาชิกสภากรุงเทพมหานครจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดสามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอญัตติขออภิปรายทั่วไป เพื่อให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร
- 3) ตราข้อบังคับเกี่ยวกับจรรยาบรรณของสมาชิกสภากรุงเทพฯ
- 4) ตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภากรุงเทพฯ รองประธานฯ การตั้งคณะกรรมการการสามัญและกรรมการวิสามัญของสภากรุงเทพฯ วิธีการประชุม การเสนอและการพิจารณาข้อญัตติ ฯลฯ และกิจการอื่นอันเป็นอำนาจหน้าที่ของสภากรุงเทพมหานคร

⁹ นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ, น.51.

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สามารถอธิบายได้ดังนี้

กรุงเทพมหานครมีผู้ว่าราชการคนหนึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ซึ่งราษฎรเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยตรงและลับ

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จะต้องมีความสมบัติตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13 ซึ่งก็เป็นคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกกรุงเทพฯ

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ จะต้องมีความสมบัติตามมาตรา 14 และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 เช่นเดียวกับผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภากรุงเทพฯ

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ จะทำได้ต่อเมื่อมีการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งระบุวันเลือกตั้งและระยะเวลาในการสมัครรับเลือกตั้งไว้ด้วย

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพฯ และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2531 ซึ่งมีขั้นตอนการปฏิบัติคล้ายกับการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพฯ เว้นแต่

- 1) ถือว่าพื้นที่กรุงเทพฯ ทั้งหมดเป็นเขตเลือกตั้งเดียว
- 2) กรณีที่ผู้สมัครได้รับคะแนนเท่ากันให้จับสลากต่อหน้าปลัดกรุงเทพมหานคร

ผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ พ้นจากตำแหน่งตามวาระต้องจัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดวาระ แต่ถ้าตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพฯว่างลงโดยเหตุอื่น ต้องทำการเลือกตั้งใหม่ภายใน 90 วัน และผู้ได้รับการเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งโดยเริ่มนับวาระใหม่

ตามมาตรา 48 ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพฯ ดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้ง และให้มีกรมอบหมายงานในหน้าที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครภายในเจ็ดวันนับแต่วันเลือกตั้ง

อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ทั่วไปตามพระราชบัญญัติไว้ในมาตรา 49 แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 ดังนี้

- (1) กำหนดนโยบายและบริหารราชการของกรุงเทพมหานครให้เป็นไปตามกฎหมาย
- (2) สั่ง อนุญาต อนุมัติเกี่ยวกับราชการของกรุงเทพมหานคร
- (3) แต่งตั้งและถอดถอนรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และแต่งตั้งและถอดถอนผู้ทรง

คุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษาหรือคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือ
เป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ

- (4) บริหารราชการตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยมอบหมาย
- (5) วางระเบียบเพื่อให้งานของกรุงเทพมหานครเป็นไปโดยเรียบร้อย
- (6) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
- (7) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น¹⁰

ตามมาตรา 50 ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ
กรุงเทพมหานครและลูกจ้างกรุงเทพมหานคร และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ
กรุงเทพมหานครและให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายอื่นได้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่า
ราชการจังหวัดนายกเทศมนตรีหรือคณะเทศมนตรีแล้วแต่กรณีโดยอนุโลม ทั้งนี้ เว้นแต่
พระราชบัญญัตินี้จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ตามมาตรา 55 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสามารถแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานครจำนวนไม่เกินสี่คนตามลำดับที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจัดไว้ เพื่อช่วยผู้ว่า
ราชการกรุงเทพมหานครในการบริหารราชการของกรุงเทพมหานครตามที่ผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานครมีคำสั่งมอบหมายโดยคำสั่งแต่งตั้งรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครให้ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 56 ให้มีเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหนึ่งคน และผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ไม่เกินจำนวนรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

จากข้อมูลข้างต้นกล่าวได้ว่านอกจากผู้ว่าจะมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนรองผู้ว่า
ราชการกรุงเทพฯ แล้ว ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครยังมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนเลขานุการ
ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และแต่งตั้งถอดถอน

¹⁰ สรุปความจากราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 2543 ตอนที่ 104 ก หน้าที 22 วันที่ 26 ตุลาคม 2542

ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานที่ปรึกษา ที่ปรึกษา หรือคณะที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือเป็นคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติราชการใด ๆ ได้อีกด้วย¹¹

การพ้นจากตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ตามมาตรา 52 ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) ถึงคราวออกตามวาระ
- (2) ตาย
- (3) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และให้มีผลนับแต่วันถัด จากวันที่ยื่นหนังสือลาออก
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 46 ยกเว้นลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 16 (4)
- (5) กระทำการอันต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 51
- (6) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (7) มีการยุบสภากรุงเทพมหานคร
- (8) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยมติคณะรัฐมนตรีสั่งให้ออกจากตำแหน่งเมื่อมีกรณีแสดงให้เห็นว่าได้กระทำการอันเสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหรือปฏิบัติการหรือละเลยไม่ปฏิบัติการอันควรปฏิบัติในลักษณะที่เห็นได้ว่าจะจะเป็นเหตุให้เสียหายอย่างร้ายแรงแก่กรุงเทพมหานครหรือแก่ราชการโดยส่วนรวมหรือแก่การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน
- (9) ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานครได้ลงคะแนนเสียงให้พ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

¹¹ โกวินท์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมติใหม่ในอนาคต, น.220.

ในกรณีมีพฤติการณ์ดังที่ระบุไว้ตาม(8)สภากรุงเทพมหานครจะมีมติขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาก็ได้มติของสภากรุงเทพมหานครในข้อนี้ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภากรุงเทพมหานครในการนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยต้องนำเรื่องเสนอต่อคณะรัฐมนตรีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งมติของสภากรุงเทพมหานคร

เขตและสภาเขต

กรุงเทพมหานครแบ่งการปกครองออกเป็นเขต ซึ่งในปัจจุบัน มี 50 เขต มีฐานะคล้ายกับการปกครองระดับอำเภอ ซึ่งแต่ละเขตจะจัดองค์กรใน 2 ส่วน ประกอบด้วย สำนักงานเขต และสภาเขต ดังนี้

สำนักงานเขต สำนักงานเขตเป็นองค์การบริหารของเขต มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานปกครองของที่การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมอาชีพ การทะเบียน การโยธา การรักษาที่สาธารณะ การสาธารณสุข การจัดเก็บรายได้ การรักษาความสะอาด การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา

นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลโรงเรียนประถมศึกษา การดูแลรักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร หรือที่กฎหมายอื่น กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพฯ ตามที่ได้รับมอบหมายด้วย

สำนักงานเขตมีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างกรุงเทพมหานครรับผิดชอบการปฏิบัติราชการภายในเขตและจะให้มีผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตคนหนึ่งหรือหลายคนสำหรับช่วยสั่งหรือปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการเขตก็ได้

การที่สำนักงานเขตมีผู้อำนวยการเขตเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดและมีผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตเป็นผู้ช่วยซึ่งจะมีลักษณะคล้ายกับตำแหน่งปลัดอำเภอในการปกครองระดับอำเภอซึ่งผู้อำนวยการเขตนี้จะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของปลัดกรุงเทพมหานครซึ่งมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด¹²

¹² นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, ทิศทางการปกครองท้องถิ่นของไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ, น.53.

ผู้อำนวยการเขตมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 69 ของพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการ
 กรุงเทพฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 ดังนี้¹³

(1) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ เว้นแต่
 พระราชบัญญัตินี้จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(2) อำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการเขต

(3) อำนาจหน้าที่ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือปลัดกรุงเทพมหานคร
 มอบหมาย

ในกรณีที่เป็นการสมควร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครอาจสั่งให้สำนักงานเขตใด
 ปฏิบัติหน้าที่ใดแทนสำนักงานเขตอื่นทั้งหมดหรือบางส่วนได้และจะให้ผู้อำนวยการเขตใดเป็น
 ผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่นั้นก็ได้ แต่ต้องประกาศคำสั่งการดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

สภาเขต¹⁴ ในเขตหนึ่ง ๆ มีสภาเขตเป็นองค์กรที่ประชุมของเขต ประกอบด้วยสมาชิก
 สภาเขตซึ่งมาจากการเลือกตั้งมีจำนวนอย่างน้อยเขตละ 7 คน ถ้าเขตใดมีราษฎรเกินหนึ่งแสนคนก็
 มีสมาชิกสภาเขตในเขตนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนต่อจำนวนราษฎรทุก ๆ หนึ่งแสนคน เศษของหนึ่ง
 แสน ถ้าถึงห้าหมื่นหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งแสน

จำนวนสมาชิกสภาเขตของแต่ละเขตพึงมี ต้องคำนวณตามเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละ
 เขตตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรซึ่งกระทรวงมหาดไทยประกาศครั้งสุดท้ายก่อนวันที่ประกาศ
 ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยต้องประกาศจำนวน
 สมาชิกสภาเขตที่จะทำการเลือกตั้งในแต่ละเขต

อายุสภาเขตมีกำหนดคราวละ 4 ปี เริ่มแต่วันเลือกตั้งให้สภาเขตเลือกสมาชิกสภาเขต
 เป็นประธานสภาเขตคนหนึ่ง และ รองประธานสภาเขตคนหนึ่ง โดยให้ดำรงตำแหน่งทันทีที่ได้รับ
 เลือกให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครประกาศชื่อประธานสภาเขตและรองประธานสภาเขตผู้ได้รับ
 เลือกโดยประธานสภาเขตและรองประธานสภาเขตดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละหนึ่งปี¹⁵

¹³ ราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 2543 ตอนที่ 104 ก หน้าที่ 22 วันที่ 26 ตุลาคม 2542

¹⁴ โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมติใหม่ในอนาคต , น.221-222.

¹⁵ ราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 2543 ตอนที่ 104 ก หน้าที่ 22 วันที่ 26 ตุลาคม 2542

สภาเขตต้องมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ตามวันเวลาที่สภาเขตกำหนด ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาเขต ผู้อำนวยการเขตต้องนัดให้สมาชิกสภาเขต ประชุมกันเป็นครั้งแรก

สภาเขตมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 79 ของพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 ดังต่อไปนี้

(1) ให้ข้อคิดเห็นและข้อสังเกตเกี่ยวกับแผนพัฒนาเขตต่อผู้อำนวยการเขตและสภากรุงเทพมหานคร

(2) จัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาเขต ทั้งนี้ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานครว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรืองบประมาณรายจ่าย

(3) สอดส่องและติดตามดูแลการดำเนินการของสำนักงานเขตเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎร

(4) ให้คำแนะนำหรือข้อสังเกตต่อผู้อำนวยการเขตเกี่ยวกับการปรับปรุงหรือแก้ไขการบริการประชาชนภายในเขต หากผู้อำนวยการเขตไม่ดำเนินการใด ๆ โดยไม่แจ้งเหตุผลให้ทราบให้สภาเขตแจ้งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาดำเนินการต่อไป

(5) ให้คำปรึกษาตามที่ผู้อำนวยการเขตร้องขอ

(6) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับการงานของสภาเขต ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการนั้น

(7) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎหมายหรือที่สภากรุงเทพมหานครมอบหมาย ให้กรุงเทพมหานครจัดให้มีงบประมาณเพื่อการพัฒนาเขตตามความเหมาะสมซึ่งการใช้จ่ายงบประมาณ ดังกล่าวจะต้องได้รับการพิจารณาจัดสรรจากสภาเขตตาม (2)

อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการในเขตกรุงเทพมหานครที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 89 ของพ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 โดยต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่นว่าด้วยเรื่องนั้นๆ ด้วย ดังต่อไปนี้

(1) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ทั้งนี้ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และตาม กฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

(2) การทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด

(3) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- (4) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (5) การผังเมือง
- (6) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- (7) การวิศวกรรมจราจร
- (8) การขนส่ง
- (9) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
- (10) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (11) การควบคุมอาคาร
- (12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (14) การพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- (14ทวิ) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

- (15) การสาธารณสุข
- (16) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
- (17) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
- (18) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (19) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (20) การควบคุมความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัยในโรง
มหรสพ และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

(21) การจัดการศึกษา

(22) การสาธารณสุข

(23) การสังคมสงเคราะห์

(24) การส่งเสริมการกีฬา

(25) การส่งเสริมการประกอบอาชีพ

(26) การพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร

(27) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมายระบุให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด

นายอำเภอ เทศบาลนคร หรือตามที่คณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยมอบหมายหรือที่กฎหมายระบุเป็นหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

บรรดาอำนาจหน้าที่ใด ซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคจะมอบให้กรุงเทพมหานครปฏิบัติก็ได้ โดยให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับหรือประกาศแล้วแต่กรณี ในกรณีที่ทำเป็นข้อบังคับหรือประกาศต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กิจการดังกล่าวข้างต้นนี้ กรุงเทพมหานครต้องจัดทำในเขตกรุงเทพฯ ถ้าจะจัดทำออกไปนอกเขตก็ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กล่าวคือ

1) การนั้นจำเป็นต้องกระทำและเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจการที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร หรือเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร และ

2) ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภากรุงเทพมหานคร และ

3) ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ว่าราชการจังหวัด ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

กรุงเทพมหานครอาจทำกิจการร่วมกับบุคคลอื่นได้ โดยก่อตั้งบริษัทหรือถือหุ้นในบริษัทได้เมื่อ

1) บริษัทนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกิจการที่กรุงเทพมหานคร ได้กระทำอยู่แล้ว ก่อนวันที่พ.ร.บ.จัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 ใช้บังคับ และ

2) กรุงเทพมหานครต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกินร้อยละ 50 ของทุนที่บริษัทนั้นจดทะเบียนไว้ในกรณีที่มีกรุงเทพมหานคร ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการบริหารส่วนท้องถิ่นถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียวกันให้นับหุ้นที่ถือหุ้นนั้นรวมกัน และ

3) สภากรุงเทพมหานครมีมติให้ความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภากรุงเทพฯ ทั้งหมด และ

4) ได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

การเปลี่ยนแปลงจำนวนหุ้นที่กรุงเทพฯ ถืออยู่ต้องได้รับอนุมัติจากสภากรุงเทพมหานคร

สหการ¹⁶

กิจการใดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพฯ กรุงเทพฯ อาจดำเนินกิจการนั้นร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นได้ โดยตั้งเป็นองค์การเรียกว่า “สหการ” มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้แทนของกรุงเทพฯ ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและราชการบริหารส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

การจัดตั้งสหการจะกระทำได้แต่โดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดชื่อ อำนาจหน้าที่ และวิธีดำเนินกิจการของสหการไว้ เมื่อจะยุบเลิกสหการก็ต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และต้องระบุวิธีการจัดการทรัพย์สินไว้ด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับกรุงเทพมหานคร

ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพฯ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้ ดังนี้¹⁷

มาตรา 121 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการอื่นนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่นกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ถ้ากระทรวง ทบวง กรมใดเห็นสมควรส่งข้าราชการมาประจำกรุงเทพมหานครเพื่อปฏิบัติราชการในหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรมนั้น ๆ ก็ย่อมกระทำได้โดยทำความตกลงกับกรุงเทพมหานคร

มาตรา 122 การตั้งงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนในกรุงเทพมหานครให้รัฐบาลตั้งให้กรุงเทพมหานครโดยตรง

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดให้แก่กรุงเทพมหานครนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะออกระเบียบกำหนดการใช้จ่ายเงินดังกล่าวก็ได้

¹⁶ โกวิท พงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต , น.224-225.

¹⁷ ราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 2543 ตอนที่ 104 ก หน้า 22 วันที่ 26 ตุลาคม 2542 ดูเพิ่มเติมที่ สำนักนโยบายและแผน กรุงเทพมหานคร, จากเทศบาลกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพฯ : มปป., 2542), น.59.

มาตรา 123 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแล การปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร เพื่อการนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่ง สอบสวนข้อเท็จจริงหรือสั่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการ ปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นว่าการปฏิบัติ ใด ๆ ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครขัดต่อกฎหมาย มติของคณะรัฐมนตรีหรือเป็นไปในทางที่ อาจทำให้เสียประโยชน์ของกรุงเทพมหานคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะยับยั้งหรือสั่ง การตามความเห็นสมควรก็ได้